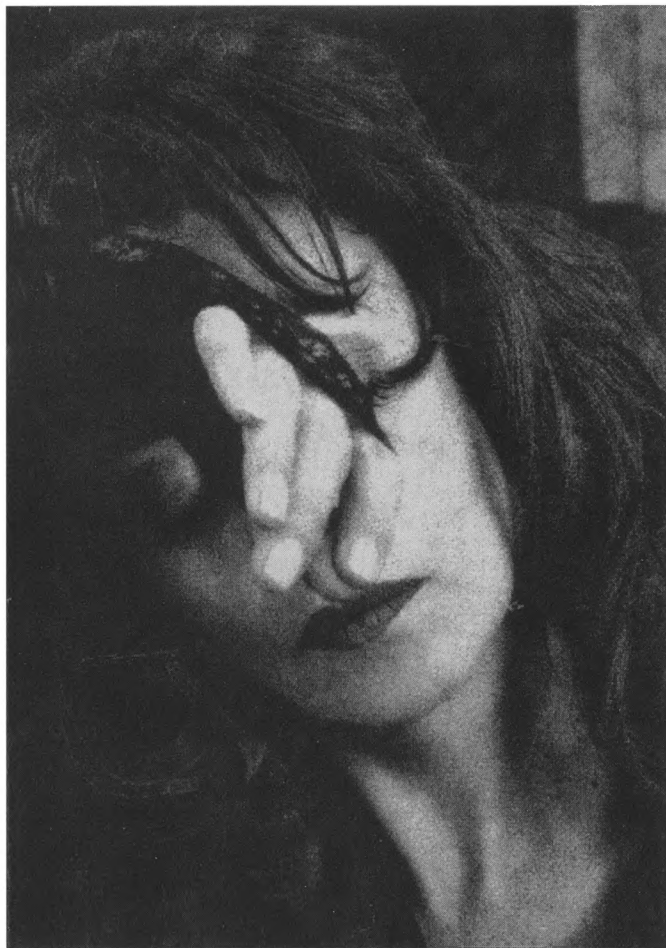

DANSKI NACIONALNI MUZEJ FOTOGRAFIJE

Marina Lelanović
Kopenhagen

U obilju zanimljive suvremene skandinavske arhitekture, skloni smo okarakterizirati svaki novi projekt kao izuzetni doseg graditeljskog naslijeđa, utemeljen istovremeno na starom i prokušanom principu arhitekture po mjeri čovjeka, kao i na novom principu “user friendly” arhitekture koja mora biti dostupna i razumljiva svakom korisniku. Crni dijamant, novootvoreni aneks staroj zgradi danske Kraljevske biblioteke u Kopenhagenu, najnoviji je primjer poštivanja tih dvaju osnovnih principa arhitekture i urbanizma. Arhitekti Schmidt, Hammer i Lassen izveli su objekt grandioznih razmjera, koji ne zastrašuje zatvorenosću vanjske monumentalne forme nego, naprotiv, poziva imalo znatiželjnog prolaznika na istraživanje njegove unutrašnjosti i izvedivosti. Već samim prolazom kroz pokretna staklena vrata suočeni smo s osjećajem otvorenog prostora koji poziva, istovremeno rastapajući ozbiljne i stroge linije eksterijera. Prostrano predvorje, okruženo sistemom valovitih balkona, pruža nam osjećaj slobode forme, prenesiv na cijelu zgradu. Nekoliko desetaka kompjutorskih terminala, naizgled razbacanih kroz prostor predvorja, nude brzi pregled najnovijih događanja i izložaba, kataloške obrade kolekcija i materijala, te slijed individualnih istraživanja.

U podzemnom prostoru Crnog dijamanta Kraljevske biblioteke, utočište je pronašao i Nacionalni muzej fotografije osnovan 1996. godine. Proizашao je iz bogate kolekcije Odjela za mape, grafiku i fotografiju Kraljevske biblioteke. Sama kolekcija Odjela ima gotovo 11 milijuna fotografija od kojih je Nacionalni muzej fotografije preuzeo oko 25.000 njima važnijih radova od 1839. godine do danas, te pruža široki pregled povijesti danske i međunarodne fotografije. Otprilike 5000 fotografija iz kolekcije su radovi poznatih autora kao što su William Henry Fox Talbot (1800.-1877.), Maxime DuCamp (1822.-1894.), Roger Fenton (1819.-1869.), Julia Margaret Cameron (1815.-1879.), O. G. Rejlander (1813.-1875.), John Thomson (1837.-1872.), Wilhelm von Gloeden (1856.-1931.), Cecil Beaton (1904.-1980.), Erich Salomon (1886.-1944.), William Klein (r. 1928.), Richard Avedon (r. 1923.), Martin Parr (r. 1952.), Hiroshi Sugimoto (r. 1948.) i Paul Graham (r. 1956.). Ovoj impresivnoj listi moramo pridodati i danski dio kolekcije, od početaka fotografije do danas, koji uključuje oko 600 dagerotipija. Izložbeni prostor Muzeja za fotografiju proteže se na ukupno 417 četvornih metara od čega je 337 određeno za privremene izložbe, a ostalih 80 rezervirano je za stalni postav.

Tracey Moffatt, *Laudanum*, 1998.

© Danski nacionalni muzej fotografije, Kopenhagen (Det Nationale Fotomuseum)

Sam stalni postav je tako koncipiran da se može jednostavno proširiti, smanjiti ili, po potrebi, potpuno ukloniti, što ovisi o veličini privremene izložbe. U stalnom postavu Nacionalnog muzeja fotografije izloženo je oko 500 radova. Za izložene i pohranjene radove jednako se brine “in house” odjel za restauraciju, dio Odjela za mape, grafiku i fotografiju Kraljevske biblioteke. Muzej organizira između tri i pet privremenih izložaba godišnje, usredotočujući se na suvremene svjetske autore te ostaje na samom vrhu događanja kopenhagenske art-scene (ove godine izlagani su radovi Tracey Moffatt, Jespera Homa i Candide Hoffer). Fleksibilnost stalnog postava je ključna kako bi se mogli izložiti različiti formati fotografija i konstantno mijenjati izgled svake nove izložbe. Stalni izložci, prezentirani su zatvorenim (“boxed”) vitrinama. Iza kosih stakala, u razini očista, diskretno su osvijetljeni te kronološki vode posjetitelja na kratku i bogatu šetnju kroz povijest razvoja fotografije. Legende nam u nekoliko rečenica na danskom i engleskom jeziku pružaju osnovne podatke o razdoblju u kojem je fotografija nastala, vrsti korištenog materijala i o autoru. Katalog je gratis za sve posjetitelja, i tiska se isključivo na danskom jeziku.

Stalna kolekcija muzeja prezentira se slijedom čestih promjena postava. Pod zajedničkim naslovom *Kroz trenutke vremena* mijenjaju se fotografska djela i autori, pokrivajući razdoblje od početaka fotografske umjetnosti do suvremenosti. Šetnju započinjemo razgledajući izložbenu vitrinu sa starim dagerotipijama i kalotipijama ranih danskih autora. Pažnju privlači mali portret H.C. Andersena iz 1853., proizašao iz studija F. Petersena, koji je eksperimentirao s novim medijem u Kopenhagenu u drugoj polovici devetnaestog stoljeća. Prisutni su i radovi W.H.F. Talbota, koji, negdje u isto vrijeme, eksperimentira s tehnikom kalotipije. U novom mediju svoje su mjesto od početka pronašle i žene autorice nekih najranijih djela, poput Adolphine Disderi, koja u vječnost bilježi kraljevsku obitelj Napoleona III., u Francuskoj, negdje oko 1860.

Redajući autore kroz vrijeme, susrećemo neka važna i poznata imena. Tu je Henri Cartier-Bresson, Man Ray, Ansel Adams, Alfred Stieglitz, Edward Steichen, s fascinirajućim portretom Rodina iz 1902., još jednom nas podsjećajući na neminovnost prolaznosti ljudske egzistencije i trajnu vrijednost likovnog djela. Svjedoci smo, u isto vrijeme, stvaranja jednog medija i dokumentiranja vremena. U dijelu muzeja namijenjenom posebnim izložbama, trenutno se nalaze radovi Jespera Homa, danskog autora, možda najpoznatijeg upravo po svojim crno-bijelim fotografijama svjetskih gradova i njihovih stanovnika iz 50-ih i 60-ih godina. Na radost pogleda nudi nam se voajerizam New Yorka, Moskve, Irske, Francuske: trenuci ljudskog postojanja i prolaza kroz arhitektonske prostore gradova. Poznato lice s fotografije *François Truffaut i Henrik, zatim Pierrot iz Tivolija u Kopenhagenu* ili svećenik žurno prolazeći Piazzom di Spagna u Rimu, sve su to jedinstvene impresije autora koji bilježi *trenutke vremena*, jedinstveno povezujući stalni postav muzeja s isto tako neminovnom prolaznošću suvremenog.

Muzej ima u programu i organiziranje praktične radionice za srednjoškolske studente koji bi, po školskom programu i individualnim interesima, bili dorasli kako fotografiji kao mediju tako i prostoru Kraljevske biblioteke. Radionica će se organizirati u planiranom prostoru čitaonice, u kojoj će se nalaziti i bogati izbor specijaliziranih časopisa o fotografiji kao i izbor stručne literature svjetskih izdavača.

U razgovoru s gospođom Jonge doznala sam malo više i o načinu prikupljanja izložbene i dokumentacijske građe. Gđa Jonge inzistira na potrebi stvaranja mreže kontakata s drugim svjetskim muzejima i privatnim galerijama kroz koju dobiva pravodobnu informaciju o nastupajućim aukcijama, umjetničkim sajmovima i izložbama novih, muzeju interesantnih autora. Kao i u svakom suvremenom poslu, važna je brzina razmjena informacije i pravodobna reakcija. "Često, ukoliko se zakasni na određenu aukciju ili prvi kontakt s galeristom, cijena djela zna skočiti i po nekoliko puta, shodno interesu koji pokazuju potencijalni akviziteri", ističe gospođa

Jonge. Upravo zahvaljujući dobro organiziranoj mreži kontakata, Muzej je bio u mogućnosti priskrbiti zavidan broj prvenstveno suvremenih autora, jer gospođa Jonge prepoznaje fotografiju kao dinamični, živi medij koji se širi, raste i razvija. Muzej se vrlo malo oslanja na privatne donacije, jer u Danskoj praktički ne postoji mreža privatnih kolekcionara. Subvencioniran od danske vlade, Muzej za fotografiju pokušava svoj godišnji prihod pojačati doprinosima moćne New Carlsberg Foundation, koja svoj poslovni interes pronalazi pomažući danske umjetničke institucije. Isto tako, Muzej surađuje sa nekoliko, za fotografiju specijaliziranih umjetničkih galerija u Kopenhagenu, izlažući autore koje te galerije promoviraju.

I, kao što je i rekla, opravdavajući potrebu organiziranja suvremenog muzeja fotografije u okviru Odjela za mape, grafiku i fotografiju Kraljevske biblioteke, gospođa Jonge nastoji voditi Nacionalni muzej za fotografiju kao nezaobilazni "link" u tenzijama između prošlosti i budućnosti, između vječnoga i prolaznoga.

Summary

The Danish National Museum of Photography

The National Museum of Photography, founded in 1996, has found its shelter in the underground space of the Black Diamond, the newly opened annexe of the old Danish Royal Library in Copenhagen. The museum has developed from the rich collection of the Department of Maps, Prints and Photography of the Royal Library. The collection of the Department holds almost 11 million photographs from which the National Museum of Photography has taken over some 25,000 works of interest to the Museum. Insisting on the necessity of creating a network of contacts with other museums in the world as well as private galleries, a network through which it can gain timely information concerning future auctions, art fairs and exhibitions of new, interesting authors, the museum is today capable of acquiring an impressive number of works primarily by contemporary authors. By providing a broad survey of the history of Danish and world photography from 1839 to the present day, the National Museum of Photography has become an indispensable link in the tensions between the past and the future.